

Nr 38.

Ankom till riksdagens kansli den 18 april 1944 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 16 förordningen den 6 juni 1929 (nr 129) angående Svenska skeppshypotekskassan.

I en den 10 mars 1944 dagtecknad proposition nr 221, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av § 16 förordningen den 6 juni 1929 (nr 129) angående Svenska skeppshypotekskassan.

Berörda lagförslag är av följande lydelse:

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av § 16 förordningen den 6 juni 1929 (nr 129) angående Svenska skeppshypotekskassan.

Härigenom förordnas, att § 16 förordningen den 6 juni 1929 angående Svenska skeppshypotekskassan skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

§ 16.

Fartyget skall vara i sin helhet kaskoförsäkrat mot såväl totalförlust som partiell skada och kostnad till minst det värde, som av styrelsen åsättes fartyget; styrelsen dock obetaget att, i den mån så finnes kunna ske utan åsidosättande av nödig trygghet för kassan såsom inteckningshavare, i stället för sådan kaskoförsäkring godtaga s. k. intresseförsäkring i fartyget ävensom medgiva, att fartygsägaren står självrisk till högst tio procent av nämnda värde. Dessutom skall finnas särskild försäkring, som i sedvanlig utsträckning bereder i kaskoförsäkringen icke innefattat skydd (protection and indemnity) mot den ersättningsskyldighet, som kan uppkomma för fartygets ägare.

Såväl kasko- som — — — skadans inträffande.

I övrigt — — — omständigheterna påkallad.

Försäkringsgivaren skall — — — försäkringens upphörande.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1944.

Svenska skeppshypotekskassan har till ändamål att stödja den svenska sjöfartsnäringen genom att lämna lån mot säkerhet av inteckning i svenska maskindrivna fartyg. Närmare bestämmelser om kassans verksamhet finnas meddelade i förordningen den 6 juni 1929 (nr 129) angående kassan (ändrad den 19 juni 1936, nr 314) samt i ett av Kungl. Maj:t den 22 november 1929 (nr 364) fastställt reglemente för kassan (ändrat den 31 januari 1930, nr 18). Som grundfond för kassan har staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställt till förfogande svenska statens 4 1/2 procent obligationer till ett nominellt belopp av 10 miljoner kronor. Medel till rörelsens bedrivande anskaffas genom att kassan upptager lån mot räntebärande, till innehavaren ställda obligationer. Sammanlagda beloppet av kassans utelöpande obligationer må icke uppgå till mera än 10 gånger beloppet av grundfonden. Såsom säkerhet för obligationerna skola pantförskrivas hos kassan belånade reverser med tillhörande hypotek. Lån ur kassan må icke beviljas till högre belopp än 50 procent av det värde, till vilket det intecknade fartyget av kassans styrelse uppskattas. Till minst det belopp, till vilket lån beviljas, skall finnas säkerhet av inteckning eller inteckningar i fartyget liggande inom 50 procent av fartygets värde. Vidare fordras, att fartyget skall vara på visst angivet sätt försäkrat. Här om stadgas i § 16 förordningen bland annat följande.

Fartyget skall vara i sin helhet kaskoförsäkrat mot såväl totalförlust som partiell skada och kostnad till minst det värde, som av styrelsen åsättes fartyget; dock må i stället för sådan kaskoförsäkring godtagas s. k. intresseförsäkring i fartyget, i den mån det finnes kunna ske utan åsidosättande av nödig trygghet för kassan såsom inteckningshavare. Dessutom skall finnas särskild försäkring, som i sedvanlig utsträckning bereder i kaskoförsäkringen icke innefattat skydd (protection and indemnity) mot den ersättningsskyldighet, som kan uppkomma för fartygets ägare. Såväl kasko- som intresseförsäkringen skall gälla till förmån för kassan såsom innehavare av inteckning i fartyget samt medföra rätt för inteckningshavaren att, ändå att hans fordran ej är förfallen, framför fartygets ägare njuta betalning ur utfallande försäkringsbelopp, såvida icke — vid partiell skada — ägaren genom att låta reparera fartyget eller på annat sätt bereder inteckningshavaren samma säkerhet som före skadans inträffande.

Mot säkerhet av inteckning i fartyg, som är avsett att huvudsakligen nyttjas i fart mellan Sverige och utlandet eller mellan orter i utlandet och som är

belånat i Svenska skeppshypotekskassan, kan ytterligare lån erhållas från statens sekundärlånefond för rederinäringen. Enligt de allmänna villkor och bestämmelser för lån ur denna fond, vilka meddelats genom kungörelsen den 19 juni 1936, nr 312, gäller bland annat, att lånerörelsen handhaves av en nämnd, vars ledamöter och suppleanter utgöras av ledamöterna och suppleanterna i styrelsen för skeppshypotekskassan, samt att i fråga om lånerörelsens bedrivande stadgandena i förordningen angående kassan skola äga motsvarande tillämpning, dock med iakttagande av att lån från fonden må beviljas till belopp motsvarande högst 20 procent av fartygets värde och att inteckningssäkerheten, vilken, där omständigheterna därtill föranleda, bör stärkas med annan pant eller borgen, skall ligga inom 70 procent av nämnda värde.

För erhållande av lån från sekundärlånefonden fordras således, bland annat, att fartyget är försäkrat enligt bestämmelserna i § 16 förordningen angående skeppshypotekskassan.

Föredragande departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen blev frågan, huruvida ett i Svenska skeppshypotekskassan belånat fartyg bör vara försäkrat till fulla värdet eller om ägaren bör tillåtas stå viss självrisk för fartyget, tämligen ingående behandlad i samband med förslaget om kassans inrättande. Föredragande departementschefen fann därvid, att försäkring till fulla värdet måste utgöra en ovillkorlig förutsättning för lån i kassan, och riksdagen ansåg försiktigheten bjuda, att sådan försäkring tagits. Gällande bestämmelser i ämnet äro avfattade i enlighet med dessa uttalanden. Enär lån ur statens sekundärlånefond för rederinäringen endast meddelas mot inteckning i fartyg, som belånats jämväl i skeppshypotekskassan, äga bestämmelserna i fråga numera tillämpning även beträffande sådana lån.

Styrelsen för skeppshypotekskassan har nu — jämväl i egenskap av den nämnd, som har att bevilja lån från sekundärlånefonden — hemställt om sådan ändring i förevarande bestämmelser, att ägare av belånat fartyg må medgivas rätt att stå självrisk till högst 10 procent av fartygets värde, dock endast i den mån så finnes kunna ske utan åsidosättande av nödig trygghet för skeppshypotekskassan och, där sekundärlån finnes, för sekundärlånefonden. Såsom motivering till sitt förslag har styrelsen framhållit, att större rederiföretag numera ofta önska stå viss självrisk för sina fartyg, att dylika företag därför kunna befaras framdeles, till men för skeppshypotekskassans rörelse, avstå från att för lån anlita kassan och i stället vända sig till banker samt att det för kassan och innehavarna av dess obligationer ävensom för sekundärlånefonden torde ur säkerhetssynpunkt vara av mindre betydelse om låntagaren står viss självrisk för det belånade fartyget, blott självrisken avser allenast en ringa del av fartygets värde samt låntagarens ekonomiska ställning är god. Styrelsen har förklarat sig ämna, i händelse av bifall till framställningen, lämna medgivande till självrisk endast för ett år i sänder och endast till rederiföretag med god ekonomisk ställning.

I likhet med styrelsen för skeppshypotekskassan samt de i ärendet hörda myndigheterna och sammanslutningarna finner jag ur saklig synpunkt befänkligheter icke kunna resas mot ett genomförande av styrelsens förslag, enligt vilket lån i kassan eller från sekundärlånefonden fortfarande kommer att med betryggande marginal vara täckt av försäkring. Vid sistnämnda förhål-

lande torde icke, såsom i ett par yttranden ifrågasatts, hänsynen till innehavarna av kassans obligationer kunna anses lägga hinder i vägen för förslagens realiserande.»

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

I likhet med departementschefen finner utskottet ur saklig synpunkt betänkligheter icke kunna resas mot en sådan ändring i bestämmelserna för lån hos skeppshypotekskassan eller från sekundärlånefonden för rederinäringen, att ägare av fartyg må av kassans styrelse medgivnas rätt att stå självrisk till högst 10 procent av fartygets värde, i den mån så finnes kunna ske utan åsidosättande av nödig trygghet för långivaren. Såsom utredningen utvisar, skulle även efter en dylik ändring lånen alltjämt vara på ett betryggande sätt täckta av försäkring. Härtill kommer, att det förutsättes, att medgivande till självrisk endast skulle lämnas för ett år i sänder. I betraktande av nu angivna förhållanden synes, såsom departementschefen anfört, hänsynen till innehavarna av kassans obligationer icke kunna anses lägga hinder i vägen för den föreslagna ändringens genomförande.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 18 april 1944.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Åkerberg, Sandén, Sundvik*, Sylwan, Leander och Mannerskantz*;

från andra kammaren: herrar Svedman, Paulsen, Andersson i Falkenberg, Andersson i Munkaljungby, Eriksson i Sandby, Barnekow, Sundberg och Persson i Norrby.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.